

LATVIJAS REPUBLIKAS EKONOMIKAS MINISTRIJA
PATĒRĒTĀJU TIESĪBU AIZSARDZĪBAS CENTRS

K.Valdemāra ielā 157, Rīgā, LV – 1013 ♦ tālr. (+371) 67388624 ♦ fakss (+371) 67388634 ♦ e-pasts: ptac@ptac.gov.lv

(..)

SIA “TSR”
Reģ.Nr.40003397882
Baltā ielā 3/9
Rīgā, LV – 1055

LĒMUMS
par nevienlīdzīgiem un netaisnīgiem līguma
noteikumiem

Rīgā

2008.gada 24.jūlijā

Nr.30-lg

[1] Patērētāju tiesību aizsardzības centra (turpmāk – PTAC) Liepājas reģionālajā pārvaldē (turpmāk – LRP) (..) gada (..) martā saņemts (..) (turpmāk – Patērētāja) iesniegums (turpmāk – Iesniegums) saistībā ar SIA „TSR” (turpmāk – Sabiedrība) (..) gada (..) jūnijā noslēgto Pakalpojuma līgumu Nr.(..) (turpmāk – Līgums) par interneta pakalpojuma sniegšanu. 2008.gada 23.maijā PTAC saņemta LRP 2008.gada 20.maija vēstule Nr.11-27-2/361, ar kuru Iesniegums pārsūtīts izskatīšanai PTAC centrālajai iestādei.

Iesniegumā izteikts lūgums PTAC izvērtēt Līguma noteikumu atbilstību normatīvo aktu prasībām.

[2] 2008.gada 26.martā LRP nosūtīja Sabiedrībai vēstuli Nr.11-07/236-4-29, kurā pieprasīja Sabiedrībai līdz 2008.gada 11.aprīlim iesniegt rakstisku skaidrojumu par patērētājiem piedāvātā Līguma atbilstību *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* (turpmāk – PTAL) prasībām.

[3] 2008.gada 26.martā LRP nosūtīja Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai (turpmāk – SPRK) vēstuli Nr.11-03/233, kurā lūdza SPRK savas kompetences ietvaros izvērtēt un sniegt atbildi par Līguma atbilstību spēkā esošo normatīvo aktu prasībām.

[4] 2008.gada 4.aprīlī LRP saņēma SPRK 2008.gada 2.aprīļa vēstuli Nr.2-2.22/1284 (turpmāk – Atzinums) par Līguma noteikumiem. Atzinumā minēts, ka, izvērtējot Līgumu, SPRK norāda, ka Sabiedrība Līgumā ir iekļāvusi *Elektronisko sakaru likuma* 22.panta trešajā daļā noteikto informāciju.

[5] 2008.gada 14.aprīlī LRP saņēma Sabiedrības 2008.gada 9.aprīļa vēstuli Nr.PTAC-09.04.2008 (turpmāk – Paskaidrojums) par Līguma noteikumiem. Paskaidrojumā minēts sekojošais:

1) Attiecībā par Līguma 2.5.punkta noteikumu Sabiedrība norādījusi, ka tā uzskata, ka vienošanās ar Patērētāju par to, ka pakalpojuma sniedzējam nav pienākums piegādāt Patērētājam rēķinu par pakalpojumu sniegšanu, neatsvabina pakalpojuma sniedzēju no pienākuma veikt rēķinu piestādīšanu un neatņem Patērētājam tiesības saņemt rēķinu, jo Patērētāja var saņemt rēķinu par pakalpojumu klientu apkalpošanas centrā, kas arī minēts Līguma 2.5.punkta noteikumā. Tāpat Sabiedrība norāda, ka jāņem vērā arī piedāvātā pakalpojuma būtība, t.i., ka tas ir interneta pakalpojums. Sabiedrība norādījusi, ka daži pakalpojuma lietotāji rēķinu saņem nevis rakstiskā formā, bet gan pa e-pastu uz attiecīgo adresi. Sabiedrība arī norādījusi, ka Līguma 2.5.punkta noteikums ietverts Līgumā ar mērķi samazināt Sabiedrības izdevumus, sniedzot pakalpojumu, līdz ar to piedāvājot pakalpojumu par izdevīgu cenu. Sabiedrība minējusi, ka tā ir gatava izskatīt patērētāja priekšlikumus par rēķinu saņemšanu un ja patērētājs vēlas saņemt rēķinu pa pastu, tad Sabiedrība jebkurā laikā veiks attiecīgus grozījumus Līgumā uz patērētāja iesnieguma pamata.

2) Attiecībā par Līguma 3.4.punkta noteikumu Paskaidrojumā Sabiedrība norādījusi, ka Līguma 3.3. un 3.4.punkti paredz patērētāja civiltiesisko atbildību par Sabiedrībai tīši nodarītiem zaudējumiem, kas var rasties no patērētāja atkarīgu apstākļu dēļ. Tāpat Sabiedrība paskaidrojusi, ka minētie Līguma noteikumi nekādā veidā neatņem *Civillikumā* noteiktās patērētāja tiesības prasīt zaudējumu atlīdzību no Sabiedrības.

3) Attiecībā par Līguma 4.1., 4.2., 4.9.punktu noteikumiem Sabiedrība paskaidrojusi, ka minētie noteikumi atbilst Ministru kabineta 2001.gada 3.jūlija noteikumu Nr.298 „*Kārtība, kādā pārtraucama sabiedrisko pakalpojumu sniegšana*” 7., 8.punkta prasībām.

4) Attiecībā par Līguma 4.3. un 4.4.punktu noteikumiem Sabiedrība norādījusi, ka Līguma 4.3.punkta noteikums nosaka līgumsoda aprēķināšanas formulu gadījumā, ja patērētājs lauž Līgumu pirms Līgumā norādītā Līguma minimālā darbības termiņa beigām. Sabiedrība norādījusi, ka, ņemot vērā to, ka saskaņā ar Līguma 1.4.punkta noteikumu Sabiedrība Līguma noslēgšanas brīdī bez atlīdzības nodeva Patērētājas īpašumā *Skyphone-1000* telefona aparātu ar nosacījumu, ka Līguma minimālais darbības periods ir divi gadi no Līguma noslēgšanas datuma, tad Līguma 4.3.punktā norādītā līgumsoda aprēķināšanas formula paredz iespējama līgumsoda par Līguma laušanu pirms minimālā darbības termiņa izteicējuma proporcionālu samazinājumu katru mēnesi un pēc formulas aprēķinātā līgumsoda apmērs ir ekvivalents Sabiedrības zaudējumiem konkrētā Līguma darbības periodā, ja Līgums tiek laužts minimālā Līguma darbības periodā, ņemot vērā Patērētājas īpašumā nodotā telefona vērtību.

5) Attiecībā par Līguma 4.4.punkta noteikumu Sabiedrība norādījusi, ka tas paredz līgumsodu par maksājumu kavējumu. Sabiedrība norādījusi, ka Līguma 4.4.punktā paredzētais līgumsods ir noteikts LVL 0,25 apmērā par katru nokavēto dienu un nav uzskatāms par neproporcionāli lielu, jo minētā līgumsoda summa atbilst Sabiedrības zaudējumiem patērētāja maksājumu saistību neizpildīšanas dēļ.

6) Attiecībā par Līguma 4.6.punkta noteikumu Sabiedrība paskaidrojusi, ka minētais Līguma noteikums nosaka Sabiedrības tiesības, ja patērētājs pienācīgi neizpilda savas parādsaistības. Sabiedrība norādījusi, ka Līguma 4.6., 4.6.1., 4.6.2.,

4.6.3.punktu noteikumi iekļauti Līgumā, lai noteiktu patērētāja datu izmantošanas mērķus, realizējot Sabiedrības likumiskās tiesības, informējot patērētāju par kreditora tiesībām parādsaistību neizpildes gadījumā.

7) Attiecībā par Līguma 4.7.punkta noteikumu Sabiedrība paskaidrojusi, ka tas nosaka patērētājam pienākumu atlīdzināt Sabiedrībai izdevumus, kas Sabiedrībai var rasties kā kreditoram parādu atgūšanas gadījumā.

8) Sabiedrība norādījusi, ka Līguma 4.8.punkta noteikums nosaka, ka Sabiedrība nav atbildīga par elektronisko sakaru tīkla traucējumiem, kas tiek izraisīti nepārvaramas varas rezultātā.

9) Attiecībā par Līguma pievienoto datu pārraides elektronisko sakaru tīkla lietošanas noteikumu 2.3.5.punkta noteikumu, Sabiedrība paskaidro, ka Sabiedrība nepieņem patērētāja pretenzijas par garantēto minimālo interneta datu pārraides ātrumu, ja interneta datu pārraides ātruma pārbaude nav tikusi veikta saskaņā ar instrukciju. Sabiedrība norādījusi, ka minētais noteikums neierobežo PTAL 27.panta pirmajā daļā noteiktās patērētāja tiesības. Sabiedrība norādījusi, ka minētais noteikums aizsargā patērētāju no liekiem secinājumiem par datu pārraides ātrumu, izmantojot tam nepiemērotas programmas – noteikšanas testus, kā arī Sabiedrību no sākotnēji nepamatotām pretenzijām, kas varētu rasties patērētājam neprecīzas informācijas saņemšanas gadījumā.

2008.gada 23.jūlijā PTAC no Sabiedrības saņēma informāciju saistībā ar Līguma 1.4.punktā minētās ierīces vērtību (pavaddzīmi (..), datētu ar 2007.gada 28.maiju).

Izvērtējot lietā esošos materiālus, PTAC secina:

[6] Patērētāja tiesiskajās attiecībās, kas izriet no Līguma, ir uzskatāms par „patērētāju” PTAL 1.panta 3.punkta izpratnē – fiziskā persona, kas izsaka vēlēšanos iegādāties, iegādājas vai varētu iegādāties precī vai izmantot pakalpojumu nolūkam, kurš nav saistīts ar tās saimniecisko vai profesionālo darbību.

Savukārt Sabiedrība tiesiskajās attiecībās, kas izriet no Līguma, ir uzskatāma par „pakalpojumu sniedzēju” PTAL 1.panta 4.punkta izpratnē - persona, kas savas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros sniedz pakalpojumu patērētājam.

[7] Saskaņā ar PTAL 25.panta ceturtās daļas 6.punktu PTAC funkcijās ietilpst „patērētāju tiesību ievērošanas uzraudzība līgumu projektos un līgumos, ko patērētāji slēdz ar ražotājiem, pārdevējiem vai pakalpojumu sniedzējiem, arī normatīvajos aktos paredzēto darbību veikšana, lai ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs grozītu līguma projektu vai pārtrauktu pildīt līguma noteikumus, ja līguma projektā vai noslēgtajā līgumā konstatēti netaisnīgi vai neskaidri noteikumi”. Līdz ar to PTAC ir tiesīgs savas kompetences ietvaros izvērtēt Līguma noteikumu atbilstību PTAL prasībām.

[8] Saskaņā ar PTAL 3.panta 2.punkta noteikumiem patērētāju tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi. Savukārt saskaņā ar PTAL 6.panta pirmo daļu ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāt tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem. Atbilstoši PTAL 6.panta ceturtās daļas noteikumiem, novērtējot

līguma noteikumus, ņem vērā pārdotās preces vai sniegtā pakalpojuma raksturu, visus apstākļus, kādos līgums noslēgts, kā arī noslēgtā līguma un ar to saistītā līguma noteikumus.

[9] Saskaņā ar PTAL 6.panta piekto daļu līguma noteikums vienmēr ir uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un patērētājam līdz ar to nav bijis iespējams ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus. Saskaņā ar PTAL 6.panta sestās daļas noteikumiem, ja ir apspriesti līguma atsevišķi noteikumi vai atsevišķu noteikumu attiecīgi aspekti, tad nevar uzskatīt, ka savstarpēji apspriesti ir arī pārējie līguma noteikumi.

PTAL 6.panta septītā daļa nosaka, ka „*Ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt*”. PTAL 6.panta septītās daļas noteikumi uzliek pierādīšanas nastu pakalpojuma sniedzējam gadījumos, kad pastāv domstarpības par to, vai attiecīgie līguma noteikumi ir vai nav savstarpēji apspriesti.

Par apspriestiem līguma noteikumiem uzskatāmi līguma noteikumi, par kuriem līgumslēdzēji savstarpēji apspriežot (savstarpēji apmainoties viedokļiem) ir vienojušies. Līdz ar to parakstīts līgums pats par sevi nav pietiekams pierādījums tam, ka līgumslēdzēji savstarpēji apsprieda katru līguma noteikumu atsevišķi (skatīt, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 7.marta spriedums lietā Nr.C30519003 motīvu daļas 14.punktu). Līdz ar to par pietiekamu pierādījumu Līguma apspriešanas faktam nevar kalpot Patērētājas paraksts Līgumā.

Papildus PTAC norāda, ka, iekļaujot līgumā, ko slēdz ar patērētāju, netaisnīgus līguma noteikumus, par tiem ir nepieciešama atsevišķa apspriešana un ar patērētāja parakstu vien nepietiek, lai apgalvotu, ka patērētājs šādiem līguma noteikumiem ir piekritis, jo „*pat skaidri izteikts patērētāja apliecinājums, ka viņš ir iepazīstināts ar līguma standartnoteikumiem un vienojies par tiem, neizslēdz Direktīvas (Direktīva 93/13/EEK par netaisnīgiem noteikumiem patērētāju līgumos) piemērošanu*” (skat., Zadraks G. Direktīvas 93/13/EEK par netaisnīgiem noteikumiem patērētāju līgumos nepieciešamā reforma. *Likums un Tiesības*, 2005, Nr.4, 103.lpp.).

PTAC secina, ka Līgums ir uzskatāms par tipveida Līgumu. Ņemot vērā iepriekšminēto un to, ka Sabiedrība nav iesniegusi pierādījumus, kas pierādītu, ka Līguma noteikumi ar Patērētāju ir savstarpēji apspriesti, tad, ņemot vērā *Administratīvā procesa likuma* 161.panta pirmās daļas noteikumus, Līguma noteikumi ir uzskatāmi par neapspriestiem ar Patērētāju (izņemot Līguma būtiskās sastāvdaļas).

Vienlaicīgi PTAC norāda, ka regulējums attiecībā uz netaisnīgiem līguma noteikumiem ir iekļauts, lai nepieļautu, ka kāda no līgumslēdzēju pusēm piespiestu otru pusi noslēgt līgumu, kura noteikumi atbilst tikai vienas līgumslēdzēju puses interesēm, otrai pusei atņemot tai nozīmīgas tiesības, tādējādi skarot patērētāju intereses. PTAL 6.panta trešā daļa nosaka, ka „*līguma noteikums, kuru līgumslēdzējas puses savstarpēji nav apspriedušas, ir netaisnīgs, ja tas pretēji labticīguma prasībām rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam*”.

[10] (...)

[11] **Līguma 6.1.punkta noteikums** paredz, ka „*Ja Pasūtītājs nevēlas, lai viņa dati tiktu publicēti Izpildītāja abonentu sarakstos, un nepiekrīt viņa datu izmantošanai komerc nolūkos, tad viņš atzīmē šo laukumu ar krustu. Ja laukums palika neizpildīts, tad tiek uzskatīts, ka Pasūtītājs piekrīt viņa datu publicēšanai abonentu sarakstos un piekrīt viņa datu izmantošanai komerc nolūkos*”.

PTAC secina, ka no minētā Līguma noteikuma izriet, ka no patērētāja tiek prasīta aktīva darbība, ja viņš nevēlas, lai viņa dati tiktu publicēti Sabiedrības abonentu sarakstos un tie tiktu izmantoti komerc nolūkos, jo patērētājam attiecīgajā Līguma vietā par to ir jāizdara atzīme, ieviecot krustu. PTAC norāda, ka šāds Līguma noteikums nostāda patērētāju savu interešu aizsardzībai neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām. Saskaņā ar PTAL 5.panta otrās daļas 5.punktu, 6.panta trešās daļas 1.punktu Līguma 6.1.punkta noteikums ir vērtējams kā netaisnīgs līguma noteikums un ir jāgroza patērētājiem piedāvātajos pakalpojuma līguma projektos. PTAC norāda, ka Līguma 6.1.punkta noteikums būtu atbilstošs līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principam, ja Līguma 6.1.punkta noteikumā būtu paredzēts, ka laukumu ar krustiņu patērētājam ir jāaizpilda tad, ja patērētājs vēlas, lai viņa dati tiktu publicēti Sabiedrības abonentu sarakstos un viņa datu izmantošanai komerc nolūkos.

Balstoties uz iepriekš minēto un pamatojoties uz PTAL 3.panta 2.punktu, 5.panta pirmo daļu, 5.panta otrās daļas 5.punktu, 6.panta trešās daļas 4.punktu, 25.panta ceturtais daļas 6.punktu, 25.panta astotās daļas 1.punktu, *Civillikuma* 1775., 1779.pantu, *Administratīvā procesa likuma* 161.panta pirmo daļu, PTAC **uzdod**:

- 1) SIA „TSR” pārtraukt pildīt ar Patērētāju noslēgtajā Līgumā netaisnīgo (..); **Līguma 6.1.punkta noteikumu**;
- 2) SIA „TSR” pārtraukt pildīt ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos šāda satura līguma noteikumus kā:
 - (..);
 - **Līguma 6.1.punkta noteikums** (ja līguma noteikums nav savstarpēji apspriests);
- 3) SIA „TSR” **mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas** grozīt patērētājiem piedāvātajos līguma projektos šāda satura līguma noteikumus kā:
 - (..);
 - **Līguma 6.1.punkta noteikums**;
- 4) SIA „TSR” sniegt informāciju PTAC par administratīvā akta izpildi pirms administratīvā akta lemjošās daļas 3.punktā noteiktā izpildes termiņa beigām atbilstoši PTAL 25.panta desmitās daļas noteikumiem (tai skaitā, iesniedzot pārstrādātos patērētājiem piedāvātos līgumu projektus).

Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 70.panta pirmo daļu, 76.panta pirmo daļu un otro daļu, 79.panta pirmo daļu un *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* 25.panta pirmo daļu šo administratīvo aktu adresāti var apstrīdēt Latvijas Republikas

Ekonomikas ministrijā viena mēneša laikā kopš tā paziņošanas adresātiem, iesniedzot iesniegumu Patērētāju tiesību aizsardzības centrā, Rīgā, Kr. Valdemāra ielā 157, LV – 1013.

Direktore (paraksts)

B.Vītoliņa

IZRAKSTS PAREIZS